

แนวทาง
การสร้างความเข้มแข็งของ
“บวร”

เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร นำพาประเทศไทย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำริหลักการ “บวร” ให้นำบ้าน วัด โรงเรียน/ราชการ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่เป็นสายใยยึดเหนี่ยวชุมชนมาแต่อดีต ที่ก่อให้เกิดการเกื้อกูลสนับสนุนซึ่งกันและกัน ช่วยให้สังคมไทยดำรงอยู่อย่างสันติสุขมาช้านาน มาใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาในระดับชุมชน ในลักษณะ ๓ ประสาน เพื่อร่วมมือบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชนอย่างเกื้อกูลกัน

สถาบันครอบครัว (บ้าน) ซึ่งประกอบด้วย ชาวบ้าน และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน

สถาบันศาสนา (วัด) ประกอบด้วย เจ้าอาวาส พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และกลุ่ม หรือชมรมทางศาสนา ซึ่งในความหมายในเชิงกว้าง อาจจะหมายรวมถึงองค์กรหรือสถาบันทางศาสนาต่าง ๆ ในชุมชนนั้น ๆ ด้วย

สถาบันการศึกษา/ราชการ (โรงเรียน/ราชการ) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ คณะครู นักวิชาการ และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ทั้งในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และองค์กรทางการศึกษาอื่น ๆ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐในชุมชน อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน อบต. สาธารณสุขตำบล เกษตรตำบล เป็นต้น รวมทั้งระบบกลไกในการบริหารที่มาจากรัฐในรูปอื่น ๆ

หลัก “บวร” จึงหมายถึงการนำสถาบันหลักในชุมชนมาเป็นกลไกในการพัฒนาและสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการพัฒนา ตัดสินใจ แก้ปัญหาตนเอง และชุมชน กำหนดแผนแม่บทชุมชนด้วยการร่วมกันคิด สร้าง และบริหารจัดการชุมชนของคนในท้องถิ่นที่ร่วมกันเป็นเจ้าของ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๖). สัจธรรมแห่งแนวพระราชดำริสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, หน้า ๖๓-๖๔

เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด
และครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป

พระปฐมบรมราชโองการ
พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก วันที่ ๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

ตามที่ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี มีข้อสั่งการมอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นำหลักการ “บวร : บ้าน วัด โรงเรียน” ซึ่งถือเป็นสถาบันที่มีบทบาทใกล้ชิดต่อวิถีชีวิตของคนไทย ไปขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งปลูกฝัง บ่มเพาะและเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีประโยชน์ เพื่อพัฒนาจิตใจและจิตสำนึก ด้านจริยธรรมให้แก่ประชาชนทุกระดับให้มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้รักสามัคคี เสียสละ และกตัญญูรู้คุณ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของคนไทยที่ควรธำรงรักษาไว้ รวมทั้งให้เป็นแหล่งกระจายข้อมูลข่าวสาร ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและเข้าถึงโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี บรรลุเป้าหมาย กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดทำแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ให้ชุมชนคุณธรรมเป็นพื้นที่เป้าหมาย เป็นแหล่งเรียนรู้ และศูนย์กลางในการบูรณาการกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ของทุกหน่วยงาน มีคณะทำงานขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร เป็นแกนกลางในการประสานการดำเนินงานพัฒนาชุมชนและกระจายข้อมูลข่าวสาร ที่ถูกต้อง ให้ประชาชนทุกระดับ มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้รักสามัคคี เสียสละ และกตัญญูรู้คุณ มีความเข้าใจและเข้าถึงโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เกิดกิจกรรม สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้หมุนเวียน ในระดับเศรษฐกิจฐานราก และกระทรวงวัฒนธรรม นำเสนอคณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติ รับทราบตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และให้กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแนวทางฯ โดยอาจปรับเปลี่ยนแนวทางดังกล่าวให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท/สถานการณ์ของสังคมในปัจจุบัน

กระทรวงวัฒนธรรม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะอำนวยความสะดวกแก่หน่วยงานทุกภาคส่วน สำหรับใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อสร้างสังคมคุณธรรมที่สงบสุขอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

กระทรวงวัฒนธรรม

พฤศจิกายน ๒๕๖๒

คำนำ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมา

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๓ เป้าหมาย

๑.๔ ความหมายและขอบเขตการดำเนินงาน

ส่วนที่ ๒ การขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขับเคลื่อนด้วยพลังบวร

๒.๑ หลักการขับเคลื่อน : พีระมิดขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม

๒.๒ กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขับเคลื่อนด้วยพลังบวร ๙ ขั้นตอน

ส่วนที่ ๓ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๑ เน้นการบูรณาการการดำเนินงานทุกภาคส่วน ทุกระดับ

๓.๒ กรอบแนวคิดการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมฯ

๓.๓ แผนผังเส้นทางการส่งต่อข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน

๓.๔ แนวทางการจัดตั้งกลุ่มไลน์ เพื่อรับส่งข้อมูลข่าวสาร

๓.๕ ปฏิทินการดำเนินงานฯ

ส่วนที่ ๔ บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ ๕ ผลสัมฤทธิ์และการติดตามประเมินผล

๕.๑ ตัวชี้วัด

๕.๒ ผลที่จะได้รับ

๕.๓ การรายงานและติดตามประเมินผล

ภาคผนวก

- แบบ ๑.๑ ตัวอย่าง คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ

- แบบ ๑.๒ ตัวอย่าง คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร

- แบบ ๒ สรุปข้อมูลชุมชนคุณธรรมฯ

- แบบ ๓.๑ แบบรายงานผลการดำเนินงาน สำหรับชุมชนคุณธรรมฯ

- แบบ ๓.๒ แบบรายงานผลการดำเนินงาน สำหรับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

- ข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี

- มติคณะรัฐมนตรี

คณะผู้จัดทำ

ก - ข

๑

๑

๕

๕

๕

๙

๑๐

๑๐

๑๓

๑๓

๑๘

๑๙

๒๐

๒๑

๒๓

๒๙

๒๙

๒๙

๓๐

๓๑

๓๒

๓๓

๓๔

๓๕

๓๖

๓๗

๓๘

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีได้มีมติประกาศใช้แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ซึ่งเป็นแผนส่งเสริมคุณธรรมฉบับแรกของไทย ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน และสังคมไทยให้มีคุณภาพและคุณธรรม สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และนโยบายรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ทั้งทางวัตถุและจิตใจ และการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับชุมชน อำเภอ จังหวัดและระดับประเทศเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรม มุ่งสู่สังคมคุณธรรม โดยเฉพาะการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมไทยอันดีงาม

กระทรวงวัฒนธรรม สนองนโยบายรัฐบาล โดยดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมในทุกระดับตามยุทธศาสตร์ภายใต้แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) สร้างคนดี สังคมดี เสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้ทุกคน ทุกครอบครัว ทุกชุมชน ทุกองค์กรและทุกหน่วยงานมีคุณธรรม กล่าวคือมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีคุณธรรมตามหลักศาสนา มีความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต และจิตอาสา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ และดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมที่ดีงาม และนโยบายกระทรวงวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนงานด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ภายใต้แนวทาง “สืบสาน รักษา ต่อยอด และปฏิบัติหน้าที่ราชการ ด้วยหลักธรรมาภิบาล” ตลอดจนการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้กับประชาชนและชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยน่านโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทุกจังหวัดดำเนินการโดยใช้กลไกพลังบวรและกลไกประชารัฐ สร้างความเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาในลักษณะการระเบิดจากข้างใน ให้คนในชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ ตามกระบวนการสร้างชุมชนคุณธรรม และเกณฑ์ตัวชี้วัด ๙ ขั้นตอน ตั้งแต่การประกาศเจตนารมณ์ ข้อตกลงร่วมกันที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนคุณธรรม การกำหนดเป้าหมายคุณธรรม ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ จัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาชุมชน การปฏิบัติตามแผน ทบทวนปรับปรุงแผน ยกย่องบุคคลทำความดีมีคุณธรรม ประเมินความสำเร็จของแผน และเพิ่มเติมกิจกรรมในมิติต่าง ๆ เกิดองค์ความรู้ ขยายผลสู่ชุมชนอื่น มีชุมชนคุณธรรมระดับส่งเสริมคุณธรรม ระดับคุณธรรม และระดับคุณธรรมต้นแบบมากกว่า ๒๒,๐๐๐ ชุมชน มีองค์กรคุณธรรม ๑๒,๙๘๔ องค์กร อำเภอ ๘๗๘ อำเภอ และจังหวัด ๗๖ จังหวัด (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒) ผลจากการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนคุณธรรมที่คนในชุมชนร่วมกันสร้างสรรค์ เกิดชุมชนอยู่ดีมีสุขเป็นชุมชนคุณธรรมต้นแบบของกระทรวงวัฒนธรรม โดยเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมชุมชนคุณธรรมบ้านผาป้อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แสดงความชื่นชมในผลสำเร็จและส่งเสริมให้ “.....ชุมชนทำต่อไป ขยายให้มากขึ้น ไปถึงชุมชนอื่นๆ ด้วย พัฒนาให้ชุมชนมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ขอเป็นกำลังใจให้ประสบความสำเร็จต่อไปทั้งชุมชนและครอบครัว”

ในคราวการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มีข้อสั่งการโดยมอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นำหลักการ “บวร : บ้าน วัด โรงเรียน” ซึ่งถือเป็นสถาบันที่มีบทบาทใกล้ชิดต่อวิถีชีวิตของคนไทย ไปขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งปลูกฝัง บ่มเพาะและเผยแพร่องค์ความรู้ ที่มีประโยชน์เพื่อพัฒนาจิตใจและจิตสำนึก ด้านจริยธรรมให้แก่ประชาชนทุกระดับ ให้มีสำนึกรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม รู้รักสามัคคี เสียสละ และกตัญญูรู้คุณ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของคนไทยที่ควรธำรงรักษาไว้ รวมทั้ง ให้เป็นแหล่งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชน เข้าใจและเข้าถึงโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี บรรลุเป้าหมาย กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้จัดทำแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทาง ขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยให้ชุมชนคุณธรรมเป็นพื้นที่เป้าหมายและเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการ กิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของทุกหน่วยงาน มีคณะทำงานขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร เป็นแกนกลางในการประสาน การดำเนินงานและกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ให้ประชาชนทุกระดับ มีสำนึกรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม รู้รักสามัคคี เสียสละ และกตัญญูรู้คุณ มีความเข้าใจและเข้าถึงโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เกิดกิจกรรม สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้หมุนเวียน ในระดับ เศรษฐกิจฐานราก และนำเสนอคณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติ รับทราบตามที่กระทรวง วัฒนธรรมเสนอ และให้กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” (บ้าน-ชุมชน/วัด-ศาสนสถาน/โรงเรียน-ส่วนราชการ) แก่ทุกภาคส่วนให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากสถานที่ดังกล่าวในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ของชุมชน โดยอาจปรับเปลี่ยนแนวทางดังกล่าวให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท/สถานการณ์ ของสังคมในปัจจุบัน และให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการสำรวจความพร้อมของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำสาธารณะ ทางลาดคนพิการ/ผู้สูงอายุ และดำเนินการจัดหาหรือปรับปรุงให้มีความพร้อม เพื่อรองรับการขยายผลการขับเคลื่อนแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” ต่อไป

การดำเนินงานตามแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ๔ ระดับ ประกอบด้วย ระดับกระทรวง ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับชุมชน โดยมีคณะอนุกรรมการ ส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด คณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ และคณะทำงานขับเคลื่อน และพัฒนาชุมชนด้วยพลัง “บวร” เป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและกระจายข่าวสาร ที่ถูกต้อง ผ่านทางสื่อที่หลากหลาย ทั้งหอกระจายข่าว เสียงตามสาย ที่ประชุมหมู่บ้าน วัด/ศาสนสถาน หน้าเสาธง สื่อการเรียนรู้ด้านดิจิทัล ห้องประชุม สถานีวิทยุของท้องถิ่น ทาง Social Network ให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจสนับสนุนการดำเนินงาน รวมทั้งร่วมกันพัฒนาชุมชน สังคม ประเทศชาติ สู่วัฒนคุณธรรมที่มีความรักสามัคคี มั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืน

๑.๑ ความเป็นมา

สภาพสังคมไทยในอดีต คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่นสงบสุข ช่วยเหลือแบ่งปัน มีน้ำใจ โอบอ้อมอารีย์ ถ้อยทีถ้อยอาศัย เด็กเยาวชนคนเคารพผู้อาวุโส มีระเบียบแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติตน โดยมีสถาบันที่หล่อหลอม อบรมกล่อมเกล่าให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติไปในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียน หรือ “บวร” ด้วยพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้ทรงเห็นความสำคัญของ “บวร” อย่างละเอียดลึกซึ้งและ ทรงมีพระราชดำริในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของปวงชนชาวไทยด้วยพลัง “บวร” ทรงสนับสนุนให้ บ้าน วัด โรงเรียน เป็นต้นแบบชุมชนที่เข้มแข็ง ให้มีการประสานการพัฒนาาร่วมกันเพื่อก่อประโยชน์สูงสุดในลักษณะที่มีการพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และจากพระปฐมบรมราชโองการของ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ “เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาจักรตลอดไป” สะท้อนถึงพระราชปณิธาน อันแน่วแน่ในการทรงงาน เพื่อจะสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และแนวพระราชดำริต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี การเชื่อมโยง “ศาสตร์พระราชา” กับ “การพัฒนาประเทศ”

เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีได้มีมติประกาศใช้แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ซึ่งเป็นแผนส่งเสริมคุณธรรมฉบับแรกของไทย ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน และสังคมไทยให้มีคุณภาพและคุณธรรม สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และนโยบายรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ทั้งทางวัตถุและจิตใจ และการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ เพื่อร่วมกันกำหนด วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรม มุ่งสู่สังคมคุณธรรม โดยเฉพาะการพัฒนาคนให้มีคุณธรรม ยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพัฒนา คุณภาพชีวิต และดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมไทยอันดีงาม

รัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า มั่นคง ประชาชนมีความสุข มุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน และปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรม ที่พึงประสงค์ ให้คนไทยมีความพร้อมทั้งกายใจ สติปัญญา ได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงาม สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เกื้อกูลและแบ่งปัน ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อแก้ไขปัญหาปากท้องและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีรายได้สูง ประชาชนอยู่ดีมีสุข ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานที่กระทรวงวัฒนธรรมได้ดำเนินการไปแล้วตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

อย่างไรก็ตาม กระทรวงวัฒนธรรม ได้นำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มาเป็นทิศทางการดำเนินงาน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมคุณธรรมในทุกระดับตามยุทธศาสตร์ภายใต้แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน มีสุขภาพะที่ดี

ในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคม และผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารีย์ มีวินัย รักชาติ ศาสนา และ เป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและ

ความเสมอภาคทางสังคม ที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบต่อผู้กลไกบริหารราชการแผ่นดิน ในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเองให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่มีการปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝัง เพื่อสร้างคนดี สังคมดี เสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ให้ทุกคน ทุกครอบครัว ทุกชุมชน ทุกองค์กร และทุกหน่วยงานมีคุณธรรม โดยกระทรวงวัฒนธรรมมอบหมายให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดดำเนินการ โดยใช้กลไกพลัง “บวร” และกลไกประชารัฐในลักษณะการระเบิดจากข้างใน สร้างความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาให้คนในชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ โดยดำเนินงานตามกระบวนการสร้างชุมชนคุณธรรม และเกณฑ์ตัวชี้วัด ๙ ขั้นตอน เกิดเป็นชุมชนคุณธรรมระดับส่งเสริมคุณธรรม ระดับคุณธรรม และระดับคุณธรรมต้นแบบ มากกว่า ๒๒,๐๐๐ ชุมชน เกิดองค์กรคุณธรรม ๑๒,๙๘๔ องค์กร อำเภอ ๘๗๘ อำเภอ และจังหวัด ๗๖ จังหวัด (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒) ผลจากการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนคุณธรรมที่คืบในชุมชนร่วมกันสร้างสรรค์ เกิดชุมชนอยู่ดีมีสุขเป็นชุมชนคุณธรรมต้นแบบของกระทรวงวัฒนธรรม โดยเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมชุมชนคุณธรรมบ้านผาป่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แสดงความชื่นชมในผลสำเร็จ และส่งเสริมให้ “...ชุมชนทำต่อไป ขยายให้มากขึ้น ไปถึงชุมชนอื่นๆ ด้วย พัฒนาให้ชุมชนมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ขอเป็นกำลังใจให้ประสบความสำเร็จต่อไปทั้งชุมชนและครอบครัว”

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มีข้อสั่งการโดยมอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นำหลักการ “บวร : บ้าน วัด โรงเรียน/ราชการ” ซึ่งถือเป็นสถาบันที่มีบทบาทใกล้ชิดต่อวิถีชีวิตของคนไทย ไปขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งปลูกฝัง บ่มเพาะและเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีประโยชน์ เพื่อพัฒนาจิตใจและจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้แก่ประชาชนทุกระดับ ให้มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้รักสามัคคี เสียสละ และกตัญญูรู้คุณ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของคนไทยที่ควรธำรงรักษาไว้ รวมทั้งให้เป็นแหล่งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล เพื่อให้ประชาชน เข้าใจและเข้าถึงโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

ดังนั้น กระทรวงวัฒนธรรม โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายอิทธิพล คุณปลื้ม) ได้วางนโยบายในการบริหารงานที่จะสืบสาน รักษา ต่อยอด และปฏิบัติราชการด้วยหลักธรรมาภิบาล ด้วยการดำเนินงานตามพระราชดำริ ส่งเสริมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ทำนุบำรุงศาสนาทุกศาสนาให้มีความเข้มแข็ง ส่งเสริมสถาบันศาสนาให้มีบทบาท

ในการเผยแพร่คำสอนที่ดีงาม ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมและเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จิตใจ และสังคม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ให้ชุมชนคุณธรรมเป็นพื้นที่เป้าหมาย เป็นศูนย์กลางในการบูรณาการกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ของทุกหน่วยงาน มีคณะทำงานขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร เป็นแกนกลางในการประสานการดำเนินงานและกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ให้ประชาชนทุกระดับ มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนร่วม รู้รักสามัคคี เสียสละ และกตัญญูรู้คุณ มีความเข้าใจและเข้าถึงโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมเกิดกิจกรรม สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้หมุนเวียน ในระดับเศรษฐกิจฐานราก และนำเสนอคณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติดังนี้ ๑) รับทราบตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และให้กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” (บ้าน-ชุมชน/วัด-ศาสนสถาน/โรงเรียน-ส่วนราชการ) แก่ทุกภาคส่วนให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากสถานที่ดังกล่าวในการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยอาจปรับเปลี่ยนแนวทางดังกล่าวให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท/สถานการณ์ของสังคมในปัจจุบัน เช่น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือสื่อการเรียนรู้ด้านดิจิทัลเข้ามาปรับใช้ด้วย ๒) ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการสำรวจความพร้อมของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำสาธารณะ ทางลาดคนพิการ/ผู้สูงอายุ และดำเนินการจัดหาหรือปรับปรุงให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการขยายผลการขับเคลื่อนแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” ต่อไป

การดำเนินงานตามแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ๔ ระดับ ประกอบด้วย ระดับกระทรวง ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับชุมชน โดยมีคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด คณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ และคณะทำงานขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนด้วยพลัง “บวร” เป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและกระจายข่าวสารที่ถูกต้อง ผ่านทางสื่อที่หลากหลาย ทั้งหอกระจายข่าว เสียงตามสาย ที่ประชุมหมู่บ้าน วัด /ศาสนสถาน หน้าเสาธง สื่อการเรียนรู้ด้านดิจิทัล ห้องประชุม สถานีวิทยุของท้องถิ่น ทาง Social Network ให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจสนับสนุนการดำเนินงานรวมทั้งร่วมกันพัฒนาชุมชน สังคม ประเทศชาติ สู่สังคมคุณธรรมที่มีความรักสามัคคี มั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืน

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานใช้กลไก “บวร” ในการขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๑.๒.๒ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนในการพัฒนาชุมชน

๑.๒.๓ เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและวิถีวัฒนธรรมที่ดั่งงามมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๑.๓ เป้าหมาย

๑.๓.๑ ทุกกระทรวง ทุกหน่วยงานบูรณาการการทำงานโดยใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งปลูกฝัง บ่มเพาะและเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีประโยชน์ เพื่อพัฒนาจิตใจและจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้แก่ประชาชนทุกระดับ ให้มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้รักสามัคคี เสียสละ และกตัญญูรู้คุณเพิ่มมากขึ้น

๑.๓.๒ ชุมชนใช้กลไก “บวร” เป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและเป็นแหล่งรับและกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล ไปสู่ประชาชนส่งผลให้ประชาชนมีความเข้าใจและเข้าถึงโครงการต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพิ่มมากขึ้น

๑.๓.๓ คนในชุมชนปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและวิถีวัฒนธรรมที่ดั่งงามมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน รวมทั้งยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๑.๔ ความหมายและขอบเขตการดำเนินงาน

แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคำสำคัญที่ต้องมีการสื่อสารให้เข้าใจตรงกัน ในการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกัน และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยมีความหมายและขอบเขตพอสังเขป ดังนี้

แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร

หมายถึงชุมชนที่อยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือเป็นชุมชนที่อยู่รวมกันโดยธรรมชาติ หรือตามความสนใจ เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีระบบความสัมพันธ์ที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ มีหรือไม่มีการบังคับบัญชา และอาจมีวัฒนธรรมที่เหมือนหรือแตกต่างกัน คนในชุมชนมีส่วนร่วมแสดงเจตนารมณ์ และมุ่งมั่นที่จะดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมในชุมชน ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม มาเป็นหลักในการดำรงชีวิต ตลอดจนมีส่วนร่วมรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรมให้กับประชาชน ชุมชน หรือเครือข่ายอื่น ๆ ผลสำเร็จของการเป็นชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร เกิดจากการที่พลังบวรในชุมชนร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาตามกระบวนการเพื่อสู่เป้าหมายเกิดสังคมคุณธรรมที่มีลักษณะ ดังนี้

(๑) คนในชุมชนยึดมั่นปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เกิดความสงบสุขในชุมชน ปัญหาต่างๆ หรือสิ่งไม่ดีในชุมชนลดลงหรือหมดไป ไม่มีปัญหาอาชญากรรม ไม่มีปัญหาการทะเลาะวิวาท ไม่มีปัญหาการพนัน ไม่มีอบายมุข ไม่มีปัญหาการลักขโมย ไม่มีปัญหาขยี้ ไม่มีปัญหาสิ่งแวดล้อม การดื่มสุราลดลง หนี้สินลดลง เป็นต้น มีสิ่งดีงามเกิดขึ้นในชุมชน คนในชุมชนมีความรักและสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ทิ้งกัน พึ่งพากันเอง คนในชุมชนรู้สิทธิหน้าที่ การเป็นพลเมืองที่ดี ยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้รักสามัคคี เสียสละ และกตัญญูรู้คุณ

(๒) คนในชุมชนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต คนในชุมชนอยู่ดีมีสุข อดทน อดออม ขยัน ไม้โลก ไม้เบียดเบียนผู้อื่น มีความพอประมาณ รู้จักพึ่งพาตนเอง ประกอบสัมมาอาชีพ สร้างรายได้ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้น หนี้สินลดลง มีการรวมกลุ่ม พัฒนาอาชีพ ช่วยเหลือกัน ไม้ทิ้งกัน ดูแลผู้มีรายได้น้อย ด้วยการสร้างงาน สร้างอาชีพ พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก อาทิจ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มพัฒนาอาชีพ กลุ่มจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นต้น

(๓) คนในชุมชนสืบสานและดำเนินชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมที่ดีงาม มีการสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น พัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมเชื่อมโยงการท่องเที่ยว สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ สร้างสินค้าและบริการ เช่น ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทย (CPOT : Cultural Product of Thailand) โฮมสเตย์วิถีไทย การแสดงพื้นบ้าน กิจกรรมวิถีชุมชน สร้างความประทับใจ และการมีส่วนร่วม ให้นักท่องเที่ยว รักและภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของท้องถิ่น มีน้ำใจเอื้ออาทร เป็นเจ้าบ้านที่ดีต้อนรับผู้มาเยือน มีความจงรักภักดี เคารพเทิดทูนในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

“บวร” เป็นแกนนำสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดชุมชนและสังคมคุณธรรมตามเป้าหมาย โดย “บวร” จะต้องมีคุณลักษณะสำคัญ คือ เป็นบุคคลที่เสียสละ อุทิศตนเพื่อส่วนรวม ลด ละ เลิกอัตตาหรือความมีตัวตน ความรู้สึกส่วนตัวเอง อดทน อดกลั้นต่อสิ่งรอบข้าง ลดความมีอคติต่อกัน มีจุดมุ่งหมายที่แรงกล้า มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อส่วนรวม โดยมีความหมาย ดังนี้

“บ” แทนความหมายด้วยคำว่า “บ้าน” ซึ่งหมายถึงสถาบันครอบครัว ประกอบด้วย ชาวบ้าน และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ผู้นำตามธรรมชาติ ผู้สูงอายุ สตรี เด็ก เยาวชน ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

“ว” แทนความหมายด้วยคำว่า “วัด” ซึ่งหมายถึงสถาบันศาสนาทุกศาสนาในชุมชนนั้น ๆ ประกอบด้วย ผู้นำทางศาสนาของแต่ละศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์ฮินดู ซิกข์ เช่น เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส บาทหลวง อิมหม่าม คอเต็บ บิหลัน เป็นต้น

“ร” แทนความหมายด้วยคำว่า “โรงเรียน/ราชการ” ซึ่งหมายถึงสถาบันการศึกษา/หน่วยงานราชการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ คณะครู นักวิชาการ และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ทั้งในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และองค์กรทางการศึกษาอื่น ๆ รวมถึงผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในชุมชน อาทิจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน อบต. พัฒนาการประจำตำบล เกษตรตำบล โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เป็นต้น รวมทั้งระบบกลไกในการบริหารที่มาจากรัฐในรูปอื่น ๆ

การบูรณาการ หมายถึง การเชื่อมโยงทุกภาคส่วน ทุกองค์ประกอบ (อาทิ แผนงาน/โครงการ/งบประมาณ/บุคลากร ฯลฯ) เข้ามาสู่ความเป็นหนึ่งเดียว เป็นส่วนหนึ่งของมันและกันอย่างแยกกันมิได้ หรือการรวมส่วนต่าง ๆ ให้ประสานสัมพันธ์อย่างเป็นเอกภาพ ทำให้เกิดความสมบูรณ์ในลักษณะของการผนึกกำลัง เพื่อให้กลไกต่าง ๆ ทำงานร่วมกันในลักษณะที่เป็นองค์รวมและสมดุล

คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์ เป็นความดีงาม เป็นเครื่องประดับประดาใจ ให้เกลียดความชั่วกลัวบาป ใฝ่ความดี เป็นเครื่องกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ เกิดจิตสำนึกที่ดี มีความสงบเย็นภายใน เป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังโดยเฉพาะเพื่อให้เกิดขึ้นและเหมาะสมกับความต้องการในสังคมไทย

จริยธรรม หมายถึง กรอบหรือแนวทางอันดีงามที่พึงปฏิบัติ ซึ่งกำหนดไว้สำหรับสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย งดงาม ความสงบร่มเย็นเป็นสุข ความรักสามัคคี ความอบอุ่น มั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิต

สังคมคุณธรรม หมายถึง สังคมที่มีความเอื้ออาทร มีความสมานฉันท์ โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในทุกพื้นที่ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรม โดยยึดและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาแต่ละศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมที่ดีงาม

การขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร

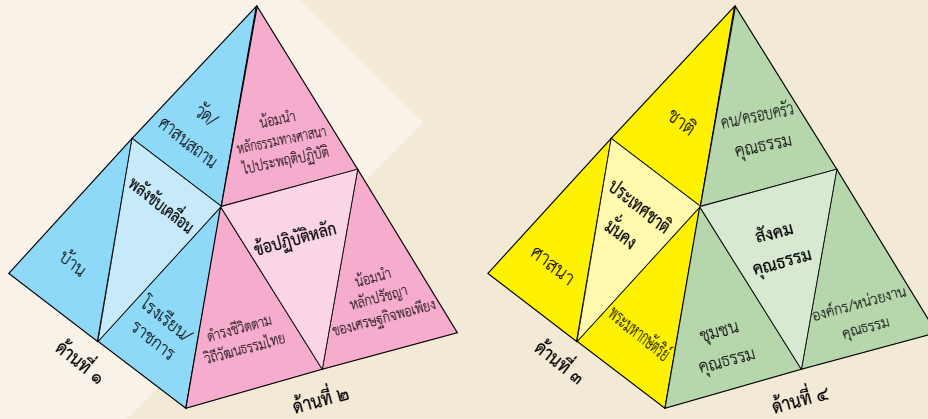

เพื่อให้การดำเนินงานตามข้อสั่งการของ นายกรัฐมนตรี บังเกิดผลเป็นรูปธรรม มีเป้าหมาย การดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน และให้ “บวร” เป็นกลไกการทำงานที่สำคัญของชุมชน มีบทบาทเป็นแกนนำวางแผน ประสานงาน ให้เกิดการบูรณาการดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของ หน่วยงานภาครัฐที่นำนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่

กระทรวงวัฒนธรรม ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงขับเคลื่อนด้วยพลังบวร ในพื้นที่ทั่วประเทศ ให้เป็นร่มใหญ่ในการจัดกิจกรรม โครงการ โดยมีครัวเรือนเป็นตัวตั้ง ประชาชนทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำร่วมรับประโยชน์ เกิดความรักสามัคคี ปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดั่งงามมาพัฒนาคุณภาพชีวิต เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชน ไปในทางที่ดีขึ้น สิ่งที่เป็นปัญหาในชุมชนหมดไป เช่น ไม่มีปัญหายาเสพติด ไม่มีปัญหา การลักขโมย ไม่มีปัญหาการพนัน ไม่มีปัญหาทะเลาะวิวาท ไม่มีปัญหาฉ้อโกง หลอกหลวง หนี้สินลดลง คนในชุมชนมีอาชีพ มีรายได้ เกิดการรวมตัวรวมกลุ่ม ช่วยเหลือแบ่งปัน สืบสานประเพณีศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย เคารพเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คนในชุมชนอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ ขยายเครือข่าย เป็นแหล่งกระจายข้อมูลข่าวสาร สร้างการรับรู้ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง โดยมีหลักการและกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑ หลักการขับเคลื่อน : พีระมิตขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม

ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร มีหลักการดำเนินงานในลักษณะพีระมิต ๔ ด้าน ได้แก่

- ด้านที่ ๑** ใช้ “บวร” (บ้าน-ชุมชน/วัด-ศาสนสถาน/โรงเรียน-ราชการ) เป็นพลังขับเคลื่อน “ชุมชนคุณธรรม”
- ด้านที่ ๒** ยึดข้อปฏิบัติหลัก ๓ ประการ คือ ปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมไทย มาเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ด้านที่ ๓** ให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติใน ๓ สถาบันหลัก คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นพลังนำพาชาติก้าวสู่ความมั่นคงและยั่งยืน
- ด้านที่ ๔** สร้างสังคมคุณธรรม ด้วยการพัฒนาคน /ครอบครัว /ชุมชน /องค์กรให้มีคุณธรรม

๒.๒ กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร ๙ ขั้นตอน ดังนี้

๒.๒.๑ ประกาศเจตนารมณ์หรือข้อตกลงของชุมชน ชุมชนมีการประชุมเพื่อประกาศเจตนารมณ์หรือข้อตกลงของผู้นำชุมชนและคนในชุมชนที่จะขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนคุณธรรมร่วมกัน

๒.๒.๒ กำหนดเป้าหมายของชุมชน ชุมชนร่วมกันกำหนดเป้าหมาย **ปัญหาที่ยากแก้** จำนวน ๓-๕ เรื่อง เช่น ปัญหาสิ่งเสพติด ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาความยากจน ปัญหาทางสังคม ปัญหาการทะเลาะวิวาท การเล่นเกมพนัน การลักขโมย การมีหนี้สิน รายได้ไม่เพียงพอ การเก็บออมเงิน การทำบัญชีครัวเรือน การจัดการกับขยะ การจัดการกับน้ำเน่า ฯลฯ และร่วมกันกำหนดเป้าหมาย **ความดีที่ยากทำ** จำนวน ๓-๕ เรื่อง เช่น การเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปฏิบัติตามคุณธรรม พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา หรือคุณธรรมเป้าหมายอื่น ๆ ลด ละ เลิกอบายมุขฯ

๒.๒.๓ จัดทำแผนชุมชน ชุมชนร่วมกันจัดทำแผนส่งเสริมคุณธรรมของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาที่อยากแก้ และความดีที่อยากทำ ซึ่งเป็นความต้องการของคนในชุมชน เพื่อประโยชน์สุขของชุมชน

๒.๒.๔ ดำเนินการตามแผนชุมชน โดยชุมชนมีการจัดทำโครงการ หรือกิจกรรมแก้ไขปัญหาของชุมชน และมีการส่งเสริมการทำความดี เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และปฏิบัติตามคุณธรรมพอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสาหรือคุณธรรมอื่น ๆ ตามที่ระบุในแผนฯ โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและได้รับการสนับสนุน ทรัพยากรและหรือเงินทุนจากหน่วยงานภาคประชารัฐในพื้นที่

๒.๒.๕ ติดตามประเมินผล ชุมชนมีการติดตามประเมินผลสำเร็จเพื่อทบทวน ปรับปรุงแผนส่งเสริมคุณธรรมของชุมชนให้มีคุณภาพและบรรลุผล

๒.๒.๖ ยกย่องบุคคลทำความดี ชุมชนมีการประกาศยกย่องเชิดชูบุคคลผู้ทำความดีและหรือบุคคลผู้มีคุณธรรม ในชุมชนและหรือบุคคลอื่นที่ทำความดีให้กับชุมชน

๒.๒.๗ ประเมินผลสำเร็จ โดยพิจารณาผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ ความสำเร็จของชุมชนตามแผนส่งเสริมคุณธรรม โดยชุมชนมีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาของชุมชนทำให้ปัญหาของชุมชนได้รับการแก้ไข และมีการส่งเสริมการทำความดี เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และปฏิบัติตามคุณธรรม พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสาหรือคุณธรรมอื่น ๆ ตามที่ระบุไว้ในแผนฯ จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและได้รับการสนับสนุนทรัพยากร และหรือเงินทุนจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ทำให้คนในชุมชนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น ไม่มีการทะเลาะวิวาท ไม่ลักขโมย ไม่เล่นการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด มีการเก็บออมเงิน มีรายได้เพิ่มฯ ทำให้คนในชุมชนมีความสุข

๒.๒.๘ ขยายผลกิจกรรม ชุมชนมีการกำหนดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เพิ่มเติมใน ๓ มิติ คือ การนำหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมมาแก้ปัญหของชุมชน และบ่มเพาะคุณธรรมความดีที่ยอยากทำ

๒.๒.๙ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชุมชนมีองค์ความรู้จากการเป็นชุมชนคุณธรรมต้นแบบสามารถเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงาน ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชนอื่นและขยายเครือข่ายเพื่อให้เกิดสังคมคุณธรรม

การดำเนินงานทั้ง ๙ ขั้นตอนของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขับเคลื่อนด้วยพลังบวร ใช้กลไก “บวร” ขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน และสามารถเป็นแหล่งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ตลอดจนเป็นศูนย์กลางการบูรณาการการทำงานกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของทุกกระทรวง ทุกหน่วยงาน ได้ด้วย

แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนตามกระบวนการและเกณฑ์ตัวชี้วัด ๙ ขั้นตอน ที่กล่าวมาแล้ว ในส่วนที่ ๒ ทำให้เกิดชุมชนคุณธรรมต้นแบบ เป็นชุมชนอยู่ดีมีสุข แต่การดำเนินงานของพลังบวรในพื้นที่ ยังต้องสร้างความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากบางพื้นที่ความเข้มแข็งของบวร ยังไม่ครอบคลุม ทั้ง ๓ องค์ประกอบ จะมีผู้นำ “ว” เช่น เจ้าอาวาสเข้มแข็ง แต่ผู้นำ “ร” อาจจะยังไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม และบางชุมชน ผู้นำ “บ” เข้มแข็ง แต่ผู้นำ “ว” ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน สิ่งเหล่านี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การเป็นชุมชนคุณธรรมต้นแบบ ไม่สามารถเข้มแข็งอย่างยั่งยืนได้ เพราะฉะนั้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการให้มีผู้นำบวรครบทั้ง ๓ องค์ประกอบ จึงจะสามารถ สร้างพลังความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ทั้งด้วยการพัฒนาและให้พลังบวรมีศักยภาพในด้านการเป็นศูนย์กลาง บูรณาการกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ของทุกหน่วยงานที่ลงในพื้นที่ชุมชน และเป็นแกนกลางในการรับส่งกระจาย ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องในพื้นที่ซึ่งทุกหน่วยงานที่มีบทบาทและลงในพื้นที่ชุมชนคุณธรรมล้วนมีความสำคัญ ด้วยกันทั้งสิ้น เช่น ในชุมชนนั้นจะมีผู้สูงอายุ ผู้พิการ อยู่ในการดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในโรงเรียนผู้อำนวยการโรงเรียนเกี่ยวข้องในฐานะที่มีข้อมูลของผู้ปกครอง ของนักเรียนที่เป็นคนพิการ เป็นต้น และเมื่อผู้นำของทุกหน่วยงานมีข้อมูลของคนในชุมชนและร่วมกัน บูรณาการ ชุมชนก็จะเกิดการรู้จักมักคุ้น การดูแลช่วยเหลือที่ทั่วถึงก็จะเกิดขึ้น ทำให้สังคมเกิดความ เป็นเครือญาติ นำสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ดังนั้น การสร้างความเข้มแข็งของพลัง “บวร” ขับเคลื่อนไป ในทิศทางเดียวกัน จึงกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และกรอบแนวคิด ดังนี้

๓.๑ เน้นการบูรณาการการดำเนินงานทุกภาคส่วน ทุกระดับ

การสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” จะต้องอาศัยการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และมีแนวทางการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน มีพื้นที่เป้าหมายร่วมกัน คือ “ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร” เพื่อให้เกิดผล เป็นรูปธรรม เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในชุมชน แบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

๓.๑.๑ ระดับกระทรวง โดยกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการร่วมกันดังนี้

๓.๑.๑.๑ กำหนดนโยบายและกรอบแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน และแจ้งหน่วยงาน ในสังกัดและเครือข่าย ร่วมศึกษาทำความเข้าใจแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๑.๑.๒ แจ้งหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบงานในส่วนภูมิภาคให้ใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ ตลอดถึงส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรและ เครือข่ายในพื้นที่ให้ความร่วมมือและเป็นส่วนหนึ่งของพลังบวร

๓.๑.๑.๓ จัดทำและส่งต่อข้อมูลข่าวสาร ไปยังกระทรวงมหาดไทย โดยคณะทำงานบูรณาการ ข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้สู่ชุมชน (ทีม Admin กลาง) จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามลำดับต่อไป

๓.๑.๒ ระดับจังหวัด

จังหวัดนำนโยบายและแนวทางการดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

๓.๑.๒.๑ ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะประธานอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

- จัดประชุมคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด เพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้บรรลุเป้าหมายตามข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี โดยมีการวางแผน กำหนดแนวทาง และเป้าหมายการดำเนินงาน รวมทั้ง กำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

- แต่งตั้ง “คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ” เพื่อดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาชุมชนคุณธรรม อำเภอคุณธรรม ตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) และสร้างความเข้มแข็งให้กับพลังบวรในพื้นที่ ตามตัวอย่าง คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ (แบบ ๑.๑)

- แต่งตั้ง “คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ” ในพื้นที่ โดยให้แต่ละชุมชนมีคณะกรรมการครบ ๓ องค์ประกอบ คือ (บ้าน-ชุมชน/วัด-ศาสนสถาน/โรงเรียน-ราชการ) ตามตัวอย่าง คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ (แบบ ๑.๒)

- มอบหมายนายอำเภอทุกอำเภอในฐานะประธานคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ แจกทุกส่วนราชการในพื้นที่ให้ความสำคัญกับพลังบวร และบูรณาการกิจกรรมโครงการในพื้นที่ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร ตามรายชื่อสรุปข้อมูลชุมชนคุณธรรมฯ (แบบ ๒)

๓.๑.๒.๒ ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้บริหารสูงสุด (CEO) ของจังหวัด พิจารณาให้นำวาระการดำเนินงานตามหลักการ “บวร” เข้าที่ประชุมกรรมการจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด เพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้บรรลุเป้าหมายตามข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี โดยมีการวางแผน กำหนดแนวทาง และเน้นย้ำอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

- ให้ส่วนราชการ หน่วยงานทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับ “บวร” และดำเนินงานตามแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมฯ

- ให้ส่วนราชการ หน่วยงานทุกภาคส่วน นำกิจกรรมโครงการลงปฏิบัติในพื้นที่ชุมชนคุณธรรมเป้าหมาย โดยผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ เป็นแกนกลางในการประสานการบูรณาการกิจกรรมโครงการในพื้นที่

- ให้ส่วนราชการ หน่วยงานทุกภาคส่วน เน้นย้ำเครือข่ายในพื้นที่ เช่น อสม. (กระทรวงสาธารณสุข) อพม. (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) อาสาสมัครเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรี เป็นต้น ให้ความร่วมมือและเป็นส่วนหนึ่งของพลังบวร ในการร่วมบูรณาการกิจกรรมและกระจายข้อมูลข่าวสาร ของชุมชน

๓.๑.๒.๓ ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร เพื่อการรับรู้ระดับจังหวัด (ทีม Admin จังหวัด) พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

- ผลักดันการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจาก กระทรวงมหาดไทย โดย “คณะกรรมการบูรณาการข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้สู่ชุมชน” (ทีม Admin กลาง) ไปยังสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัด และระดับอำเภอ/ท้องถิ่น

- มอบสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นศูนย์กลางการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสาร ให้ชุมชนคุณธรรมฯ ในจังหวัด โดยจัดตั้งกลุ่มไลน์ชื่อ “พลังบวร จังหวัด...” ที่ประกอบด้วยผู้แทนคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ ชุมชนละ ๑ คน เป็นสมาชิกในกลุ่มไลน์ดังกล่าว เพื่อรับข้อมูลข่าวสารจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และส่งต่อไปยังคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ และกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่

- มอบอำเภอเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ระดับอำเภอ/ท้องถิ่น พร้อมส่งข้อมูล ข่าวสารไปยังกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน ตามช่องทางปกติที่มีอยู่เดิมด้วย

๓.๑.๓ ระดับอำเภอ

๓.๑.๓.๑ นายอำเภอในฐานะประธานคณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ ประชุมคณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ เพื่อดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาชุมชนคุณธรรม อำเภอคุณธรรม ตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) และ สร้างความเข้มแข็งให้กับพลังบวรในพื้นที่ อย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ

๓.๑.๓.๒ นายอำเภอพิจารณาให้นำวาระ การดำเนินงานตามหลักการ “บวร” เข้าที่ประชุม หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ และที่ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างความเข้มแข็ง ของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงานตามนโยบายของจังหวัด อย่างต่อเนื่องสม่าเสมอ

๓.๑.๓.๓ นายอำเภอในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างการรับรู้ระดับอำเภอ (ทีม Admin อำเภอ) ผลักดันการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากประธาน คณะทำงานบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้ระดับจังหวัด (ทีม Admin จังหวัด) ไปยัง กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน เพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่

๓.๑.๓.๔ สนับสนุนส่งเสริมให้ส่วนราชการ หน่วยงานในพื้นที่ ให้ความสำคัญและ ให้ความร่วมมือกับคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ พร้อมเน้นย้ำเครือข่ายในพื้นที่ ให้ความร่วมมือและเป็นส่วนหนึ่งของพลังบวร เช่น อสม. (กระทรวงสาธารณสุข) อพม. (กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) อาสาสมัครเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรี เป็นต้น

๓.๑.๓.๕ มอบหมายปลัดอำเภอที่รับผิดชอบ ทำหน้าที่กำกับ ติดตามการดำเนินงาน ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนคุณธรรม อำเภอคุณธรรม และการดำเนินงานของคณะทำงานขับเคลื่อน การพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ ในพื้นที่

๓.๑.๔ ระดับชุมชน

ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร เป็นพื้นที่เป้าหมายของการดำเนินงานกิจกรรมโครงการต่าง ๆ แบบบูรณาการร่วมกัน ของทุกกระทรวง ทุกหน่วยงาน เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน โดยมีคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ เป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนและประสานการดำเนินงานในชุมชน โดยมีภารกิจและขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

๓.๑.๔.๑ ภารกิจของคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ

(๑) ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนตามกระบวนการขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร ๙ ขั้นตอน (ตามที่กล่าวไว้แล้ว ในหัวข้อ ๒.๒ ในส่วนที่ ๒) ให้คนในชุมชนปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดั่งามมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

(๒) ขับเคลื่อนงานกิจกรรมโครงการของทุกกระทรวง ทุกหน่วยงาน ที่ดำเนินการในพื้นที่ชุมชน พร้อมจัดพื้นที่ เวที ในการพูดคุย ปรึกษาหารือวางแผนบูรณาการดำเนินกิจกรรมโครงการ ของทุกภาคส่วนเน้นการมีส่วนร่วมของ “บวร” และทุกภาคส่วนในชุมชน

(๓) เป็นแกนกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลไปสู่ประชาชนชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๓.๑.๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

(๑) ประธานคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร ซึ่งเป็นตัวแทน ผู้นำของบวร ที่ได้รับการคัดเลือก จัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันและวางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม

(๒) คณะทำงาน (จำนวนตามความเหมาะสม) คัดเลือกผู้รับผิดชอบ จำนวน ๑ คน เป็นผู้แทนในกลุ่มไลน์สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด (กลุ่มไลน์ พลังบวร จังหวัด...) เพื่อรับข้อมูลข่าวสารจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและช่องทางต่าง ๆ

(๓) ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน ด้วยพลังบวรฯ จะรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

- จากส่วนราชการ หน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม เป็นต้น
- จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
- จากในพื้นที่ชุมชนคุณธรรมฯ และพื้นที่ใกล้เคียง

(๔) ปรึกษาหารือเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากช่องทางต่าง ๆ ซึ่งจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เกิดประโยชน์ สร้างความรักสามัคคีในชุมชน ก่อนกระจายข่าวสารไปยังประชาชนในชุมชน โดยผ่านการประชุมของคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ หรือมีการปรึกษาหารือกันในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสมไม่น้อยกว่า ๑ ครั้ง ต่อสัปดาห์

(๕) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ไปยังทุกครัวเรือนในชุมชนโดยใช้โอกาส และช่องทางต่างๆ เช่น เวทีประชาคม วิทยุชุมชน เสียงตามสาย หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ที่อ่านหนังสือ ประจำหมู่บ้าน ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อบุคคล Social Network หรือวันสำคัญทางศาสนาของแต่ละศาสนา เช่น วันธรรมสวนะ ของศาสนาพุทธ ในวันศุกร์ (ละหมาด) ของศาสนาอิสลาม ในวันอาทิตย์เข้าโบสถ์ ของศาสนาคริสต์ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้นำ “บวร” ในชุมชนยังกระจายข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชนตามบทบาท ของตนเอง ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ

ทั้งนี้ ผู้นำบวร เป็นแกนนำสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดชุมชนและ สังคมคุณธรรมตามเป้าหมาย โดยบวรจะต้องมีคุณลักษณะสำคัญ คือเป็นบุคคลที่เสียสละ อุทิศตนเพื่อส่วนรวม ลด ละ เลิกอัตตาหรือความมีตัวตน ความรู้สึกส่วนตัวเอง อดทน อดกลั้นต่อสิ่งรอบข้าง ลดความมีอคติต่อกัน มีจุดมุ่งหมายที่แรงกล้ามีอุดมการณ์ทำงานเพื่อส่วนรวม และแสดงบทบาทของตัวเองภายใต้ภารกิจ ดังนี้

- ผู้นำที่เป็นพลังบวร “บ” ประชาสัมพันธ์ทางตลาดนัดชุมชน ศาลาหมู่บ้าน คุ่มบ้าน เวทีประชาคม สื่อศิลปินพื้นบ้านฯ

- ผู้นำพลังบวร “ว” เผยแพร่ให้กับศาสนิกชนของแต่ละศาสนา ผ่านช่องทางต่าง ๆ ในวันสำคัญในแต่ละสัปดาห์ เช่น ทุกวันธรรมสวนะ ทุกวันศุกร์ (ละหมาด) ทุกวันอาทิตย์ (ในโบสถ์ของศาสนาคริสต์) หรือหากเป็นศาสนาอื่น ให้พิจารณา วันที่เป็นศูนย์รวมการประกอบศาสนกิจ ของศาสนานั้น ๆ หากชุมชนใดมีหลายศาสนา ให้ตกลงผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปในแต่ละสัปดาห์

- ผู้นำพลังบวร “ร” ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชน รับทราบเรื่องราวข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล และเข้าใจนโยบาย แผนงาน โครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้บุคลากรในสังกัด ครู นักเรียน ได้เข้าใจรับรู้ ผ่านหน้าเสาธงโรงเรียน เสียงตามสาย นักเรียนนำไปบอกต่อให้กับผู้ปกครอง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ผู้กำกับการ สถานีตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สร้างการรับรู้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางหอกระจายข่าว ศาลาประจำหมู่บ้าน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่พบปะ คุ่มบ้าน ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อบุคคล รวมทั้งส่งผ่านในเวทีประชาคมในโอกาสต่าง ๆ ทางกลุ่มไลน์ ทางเฟสบุ๊ก เป็นต้น

(๖) ให้เลขาธิการคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ รวบรวมและรายงานผลการดำเนินงานส่งให้จังหวัด (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด) ตามระยะเวลาที่กำหนด

๓.๒ กรอบแนวคิดการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสร้างความเข้มแข็งของ “บวร”
เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำริในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของปวงชนชาวไทยด้วยหลักการ “บวร”
ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
และพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
“เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”

วิสัยทัศน์ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว
ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานใช้กลไก “บวร” ในการขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนในการพัฒนาชุมชน
๓. เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและวิถีวัฒนธรรมที่ติงามมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ข้อสั่งการของ นายกรัฐมนตรี และมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๒ พ.ย. ๖๒
นำหลักการ “บวร : บ้าน วัด โรงเรียน/ราชการ” พัฒนาจิตใจและจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้แก่ประชาชนทุกระดับให้มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้รักสามัคคี เสียสละ และกตัญญูรู้คุณ รวมทั้งให้เป็นแหล่งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล

ระดับกระทรวง

- กำหนดนโยบายและกรอบแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน และแจ้งหน่วยงานในสังกัดและเครือข่าย ร่วมศึกษาทำความเข้าใจแนวทางฯ
- แจ้งหน่วยงานในสังกัดให้ใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ ตลอดถึงส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรและเครือข่ายในสังกัดให้ความร่วมมือและเป็นส่วนหนึ่งของพลังบวร
- จัดทำและส่งต่อข้อมูลข่าวสาร ไปยังกระทรวงมหาดไทย

ระดับจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะประธานคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด/ผู้บริหารสูงสุด (CEO) ของจังหวัด/ประธานคณะกรรมการจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างการรับรู้ระดับจังหวัด นำนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ กำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานทุกภาคส่วนนำหลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ ให้ส่วนราชการเน้นย้ำเครือข่ายในพื้นที่ ให้ความร่วมมือและเป็นส่วนหนึ่งของพลังบวร ตั้งคณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ/ตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ/รับข้อมูลข่าวสาร จากคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้สู่ชุมชนและผลักดันข้อมูลข่าวสารนั้นไปยัง

- ระดับอำเภอ/ท้องถิ่น ตามช่องทางปกติที่มีอยู่เดิม
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด กระจายข้อมูลข่าวสารผ่านไลน์กลุ่ม “พลังบวร จังหวัด...” และช่องทางอื่นๆ

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

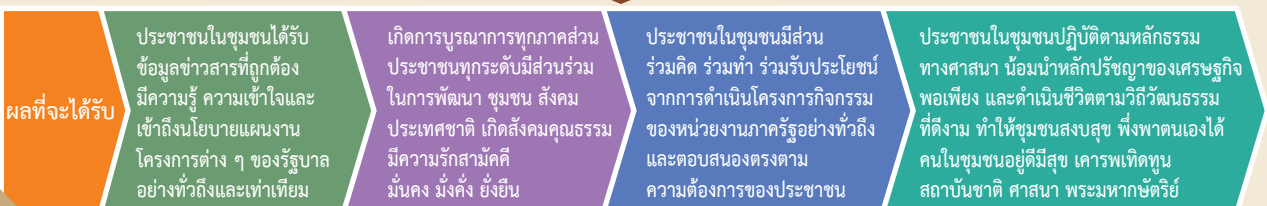
ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนคุณธรรมฯ ตามกระบวนการฯ ๙ ขั้นตอน/เน้นการบูรณาการและกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชน/แจ้งข้อมูลพื้นฐานของชุมชนคุณธรรมฯ ที่อยู่ในพื้นที่แก่ทุกส่วนราชการ หน่วยงาน เพื่อเป็นพื้นที่เป้าหมายบูรณาการ/จัดอบรมคณะทำงานฯ/ตั้งกลุ่มไลน์ชื่อ “พลังบวร จังหวัด...” และเชิญตัวแทนคณะทำงานฯ ชุมชนละ ๑ คน เข้าร่วมกลุ่ม/รับข้อมูลข่าวสารจากจังหวัด/ส่งข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มไลน์/ติดตาม รายงานผลการดำเนินงาน ตามระยะเวลาที่กำหนด

ระดับอำเภอ

- เน้นย้ำให้ส่วนราชการ หน่วยงาน และเครือข่ายในพื้นที่ให้ความร่วมมือและเป็นส่วนหนึ่งของพลังบวร
- ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔)
- ผลักดันการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากระดับจังหวัดไปสู่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน
- กำกับติดตามการดำเนินงานของคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ แต่ละชุมชน

ระดับชุมชน

๑. คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนคุณธรรมฯ ตามกระบวนการและเกณฑ์ตัวชี้วัด ๙ ขั้นตอน โดยเน้นหนักการเป็นศูนย์กลางการบูรณาการการดำเนินงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ของทุกกระทรวง หน่วยงาน โดยมีพลังบวรในชุมชนเป็นแกนกลางเป็นศูนย์กลางกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับกาดำเนินงานนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล ให้ประชาชนมีส่วนร่วม เข้าใจและเข้าถึงโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน
๒. ประชาชนทุกภาคส่วน ให้การสนับสนุน ส่งเสริม มีส่วนร่วมผลักดันให้การดำเนินกิจกรรมโครงการ เกิดการบูรณาการและมีส่วนร่วมกระจายข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความสามัคคีเกิดประโยชน์ต่อชุมชน

แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”
ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๓ แผนผังเส้นทางการส่งต่อข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน

ทุกกระทรวง

จัดทำข้อมูลข่าวสารฯ (ดำเนินการตาม MOU) ส่งไปยังกระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทย

คณะกรรมการบูรณาการข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้สู่ชุมชน “ทีม Admin กลาง”

- เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในช่องทางต่างๆ ระดับส่วนกลาง พร้อมต่อส่งข้อมูลข่าวสารไปยัง ทีม Admin จังหวัด (ทางไลน์กลุ่ม “ข้อมูลและการสร้างการรับรู้”)

จังหวัด

คณะกรรมการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้ระดับจังหวัด “ทีม Admin จังหวัด”

- รับข้อมูลข่าวสารจากคณะกรรมการบูรณาการข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้สู่ชุมชน “ทีม Admin กลาง”
- เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในช่องทางต่างๆ ระดับจังหวัด พร้อมส่งข้อมูลไปยังสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และ ทีม Admin อำเภอ/ท้องถิ่น (ทางไลน์กลุ่ม/โทรสาร)

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

“ทีม Admin สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด”

- รับข้อมูลข่าวสารจากคณะกรรมการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้ระดับจังหวัด “ทีม Admin จังหวัด”
- เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางช่องทางต่างๆ ระดับจังหวัด พร้อมส่งข้อมูลข่าวสารไปยังคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ (ทางกลุ่มไลน์ “พลังบวร จังหวัด...”)
- ติดตามผลการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของชุมชนคุณธรรม

อำเภอ

คณะกรรมการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้ระดับอำเภอ/ท้องถิ่น “ทีม Admin อำเภอ/ท้องถิ่น”

- รับข้อมูลข่าวสารจากคณะกรรมการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้ระดับจังหวัด “ทีม Admin จังหวัด”
- เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางช่องทางต่างๆ ระดับอำเภอ/ท้องถิ่น พร้อมส่งข้อมูลข่าวสารไปยังกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน ตามช่องทางปกติที่มีอยู่เดิม

ชุมชน

คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ

- รับข้อมูลข่าวสารจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด หรือส่วนราชการ หน่วยงาน ภาคีรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ในจังหวัด หรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนของชุมชนเอง โดยคณะกรรมการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร พร้อมกำหนดแผนการกระจายข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชนผ่านโอกาสและช่องทางต่างๆ เช่น เวทีประชาคม วิทยุชุมชน เสียงตามสาย หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อบุคคล Social Network หรือวันสำคัญทางศาสนาของแต่ละศาสนา เช่น วันธรรมสวนะ ของศาสนาพุทธ ในวันศุกร์ (ละหมาด) ของศาสนาอิสลาม ในวันอาทิตย์เข้าโบสถ์ของศาสนาคริสต์ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้นำ “บวร” ในชุมชนยังกระจายข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชนตามบทบาทของตนเอง ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ
- กรณีข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนของชุมชน หากคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรกระจายข้อมูลข่าวสารนั้นเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนในวงกว้าง ให้คณะกรรมการฯ ส่งข้อมูลข่าวสารนั้น ไปที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ในช่องทางไลน์ส่วนบุคคล
- รายงานผลการดำเนินงานส่งไปยังสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและอำเภอ ตามระยะเวลาที่กำหนด

ประชาชนทุกภาคส่วน

ประชาชนในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง มีความรู้ความเข้าใจ และเข้าถึงนโยบายแผนงาน โครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๓.๔ แนวทางการจัดตั้งกลุ่มไลน์ เพื่อรับส่งข้อมูลข่าวสาร

เพื่อให้การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ รับ-ส่ง ข้อมูลข่าวสารในกลุ่มไลน์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดประโยชน์สูงสุด ขอความร่วมมือสมาชิกในกลุ่มไลน์ คำนึงถึงวัตถุประสงค์และข้อกำหนดในการใช้กลุ่มไลน์ ดังต่อไปนี้

๓.๔.๑ กลุ่มไลน์ “พลังบวร จังหวัด...” ที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจัดตั้งขึ้น

๓.๔.๑.๑ วัตถุประสงค์เพื่อให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ส่งต่อข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ไปยังผู้แทนคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ ในจังหวัด

๓.๔.๑.๒ กรณีชุมชนประสงค์จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเรื่องจำเป็นเร่งด่วนของชุมชนไปยังชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัด เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนในวงกว้าง ให้ผู้แทนคณะทำงานฯ ส่งข้อมูลข่าวสารนั้น ไปที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ในช่องทางไลน์ส่วนบุคคล

๓.๔.๒ กลุ่มไลน์ที่คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นช่องทางในการติดต่อประสานงาน และกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และเป็นประโยชน์สู่ประชาชน

๓.๔.๓ ข้อกำหนดในการ รับ-ส่ง ข้อมูลในกลุ่มไลน์

๓.๔.๓.๑ ส่งข้อมูลข่าวสารที่สร้างความรักสามัคคี โปร่งดอง ของคนในชุมชน

๓.๔.๓.๒ ส่งข้อมูลข่าวสารที่สร้างสรรค์ เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์

๓.๔.๓.๓ ไม่ส่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ หรือยุยงส่งเสริมให้เกิดความขัดแย้งระหว่าง

ประชาชน

๓.๔.๓.๔ ไม่ใช้คำหยาบ สร้างความเกลียดชัง

๓.๔.๓.๕ ไม่จำหน่ายสินค้า บริการ หรือข้อมูลที่เป็นเรื่องส่วนตัว

๓.๔.๓.๖ ไม่ยุยง ส่งเสริมให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชน

๓.๕ ปฏิทินการดำเนินงานการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร”

เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้การดำเนินงานสร้างเสริมความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีกระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงานภายในเวลาที่กำหนด ดังนี้

ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	วัน เดือน ปี ดำเนินการ
๑	จัดทำ (ร่าง) แนวทางการสร้างเสริมความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ต.ค. ๖๒
๒	จัดประชุมหน่วยงานบูรณาการเพื่อพิจารณา (ร่าง) แนวทางการสร้างเสริมความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีผู้แทนจากกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานตามมติที่ประชุม	๑ พ.ย. ๖๒
๓	ปรับปรุงเพิ่มเติมแนวทางการดำเนินงานหลังจากการประชุมหน่วยงานร่วมบูรณาการ ประกอบด้วย ข้อมูลจากกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รวมทั้งประสานขอความเห็นเพิ่มเติมจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒-๙ พ.ย. ๖๒
๔	ดำเนินการทดลองปฏิบัติการตามแนวทางการสร้างเสริมความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่เป้าหมาย ชุมชนนาร่อง ประกอบด้วย ชุมชนนาร่องในจังหวัดปทุมธานี นครปฐม นครนายก และกาญจนบุรี เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด	๒-๓๐ พ.ย. ๖๒
๕	ถอดบทเรียนผลการนำแนวทางฯ ลงขับเคลื่อนในพื้นที่ชุมชนนาร่อง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงเพิ่มเติม (ถ้ามี) เพื่อให้แนวทางการดำเนินงานมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น	๗-๓๐ พ.ย. ๖๒
๖	นำผลการดำเนินงานตามแนวทางฯ ในพื้นที่ชุมชนคุณธรรมวัดไชยชุมพลชนะสงคราม (ชุมชนนาร่อง) จังหวัดกาญจนบุรี รายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีในการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ (ครม.สัญจร) วันที่ ๑๑-๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒	๑๑-๑๒ พ.ย. ๖๒
๗	ประชุมชี้แจงแนวทางการสร้างเสริมความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทั่วประเทศ	๒๕-๒๗ พ.ย. ๖๒
๘	ประชุมซักซ้อมแนวทางการดำเนินงานร่วมกับกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลังจากผ่านการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ (ครม.สัญจร) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒	ธ.ค. ๖๒
๙	นำแนวทางการสร้างเสริมความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่คณะรัฐมนตรีให้มติให้ความเห็นชอบแล้ว เผยแพร่ไปยังทุกกระทรวง ทุกหน่วยงาน เพื่อดำเนินการต่อไป	ธ.ค. ๖๒

ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	วัน เดือน ปี ดำเนินการ
๑๐	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทุกจังหวัดบูรณาการและขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน นำแนวทางการปฏิบัติงานลงในพื้นที่ดำเนินการ โดยดำเนินการ ดังนี้	
	๑) แจกข้อมูลพื้นฐานของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร ที่อยู่ในพื้นที่ เช่น จำนวนชุมชน ที่ตั้ง แกนนำพลังบวร ชื่อผู้ประสานงาน หมายเลขโทรศัพท์ รายละเอียดตามตารางทะเบียน สรุปรายชื่อชุมชนคุณธรรมฯ (แบบ ๒) เพื่อให้ทุกส่วนราชการ ทุกหน่วยงาน ได้ใช้เป็นข้อมูล เป้าหมายในการลงพื้นที่บูรณาการการดำเนินกิจกรรม โครงการ และถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของรัฐบาล	ธ.ค. ๖๒
	๒) จัดอบรมคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ ให้มีความรู้ ความเข้าใจสามารถบูรณาการการดำเนินงาน ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของภาครัฐ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ธ.ค. ๖๒
	๓) ตั้งกลุ่มไลน์ และเชิญผู้แทนคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ เข้าร่วมกลุ่ม โดยมีข้อกำหนดในการส่งข้อมูลของกลุ่มไลน์ ตามแนวทางการจัดตั้งกลุ่มไลน์	ธ.ค. ๖๒
	๔) รับข้อมูลข่าวสารจากคณะกรรมการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้ระดับจังหวัด วิเคราะห์ข้อมูล ประเด็นที่เกี่ยวข้องให้มีความถูกต้องสมบูรณ์เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ก่อนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	ธ.ค. ๖๒ เป็นต้นไป
	๕) ส่งต่อข้อมูลข่าวสาร ไปยังกลุ่มไลน์คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ	ธ.ค. ๖๒ เป็นต้นไป
	๖) ชุมชนนำร่องในจังหวัดปทุมธานี นครปฐม นครนายก และกาญจนบุรี รายงานผลการดำเนินงานทุกสัปดาห์ ตามแบบรายงาน ๓.๑ ไปที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและอำเภอ โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สรุปรายชื่อผลการดำเนินงานส่งสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ทุกสัปดาห์ ตามแบบรายงาน ๓.๒	รายงาน ทุกสัปดาห์ เริ่มครั้งแรก พ.ย. ๖๒
	๗) ชุมชนในทุกจังหวัด รายงานผลการดำเนินงานทุกเดือน ตามแบบรายงาน ๓.๑ ไปที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและอำเภอ โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สรุปรายชื่อผลการดำเนินงานส่งสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ทุกเดือน ตามแบบรายงาน ๓.๒	รายงานทุกเดือน เริ่มครั้งแรก ธ.ค. ๖๒
	๘) ถอดบทเรียน สรุปรายชื่อผลการดำเนินงานทุก ๓ เดือน	ทุกวันที่ ๕ ม.ค./๕ เม.ษ./ ๕ ก.ค./๕ ต.ค. ของทุกปี
	๙) สรุปรายชื่อผลการถอดบทเรียน และสรุปรายชื่อผลการดำเนินงาน เมื่อสิ้นปีงบประมาณ (ทุกจังหวัด)	ภายในวันที่ ๓๐ ก.ย. ของทุกปี
๑๑	สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมประมวลผลในภาพรวมเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป	ภายใน ต.ค. ของทุกปี

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสบความสำเร็จ ปรากฏผลเป็นรูปธรรม เกิดขึ้นได้จากความร่วมมือประสานงานสอดคล้องและเป็นหนึ่งเดียวของทุกหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยคุณลักษณะของหน่วยงานทุกหน่วยงานที่ลงพื้นที่ชุมชนคุณธรรม จะต้องให้ความสำคัญกับ “บวร” ในพื้นที่ หรือ “คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยบวรฯ” ให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ (ระเบิดจากข้างใน) ขณะเดียวกันผู้นำ “บวร” ก็มีบทบาทเป็นแกนนำสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการบูรณาการ กิจกรรม โครงการของทุกหน่วยงาน และแกนกลางประสานการรับส่งข้อมูลข่าวสารและกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของรัฐบาล

ที่	กระทรวง/หน่วยงาน	บทบาทและงานตามภารกิจของหน่วยงาน
๑. กระทรวงวัฒนธรรม		
	ส่วนกลาง	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำ (ร่าง) แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง - จัดประชุมหน่วยงานบูรณาการเพื่อพิจารณา (ร่าง) แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีผู้แทนจากกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานตามมติที่ประชุม - ปรับปรุงเพิ่มเติมแนวทางการดำเนินงานหลังจากการประชุมหน่วยงานร่วมบูรณาการ ประกอบด้วยข้อมูลจากกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รวมทั้งประสานขอความเห็นเพิ่มเติมจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ดำเนินการทดลองปฏิบัติการตามแนวทาง ในพื้นที่เป้าหมายชุมชนนาร่อง - ถอดบทเรียนผลการนำแนวทางฯ ลงขับเคลื่อนในพื้นที่ชุมชนนาร่อง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงเพิ่มเติม (ถ้ามี) เพื่อให้แนวทางการดำเนินงาน มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น - นำผลการดำเนินงานตามแนวทางฯ ในพื้นที่ชุมชนนาร่อง รายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ - ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน ให้แก่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทั่วประเทศ - ประชุมซักซ้อมแนวทางการดำเนินงานร่วมกับกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - นำแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่คณะรัฐมนตรีให้มีความเห็นชอบแล้ว เผยแพร่ไปยังทุกกระทรวง ทุกหน่วยงาน เพื่อดำเนินการต่อไป - แจ้งหน่วยงานในสังกัดและเครือข่าย ร่วมศึกษาทำความเข้าใจ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมฯ - แจ้งหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบงานในส่วนภูมิภาค ให้ใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ - สนับสนุนให้บุคลากรในสังกัดและเครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่ ให้ความร่วมมือและเป็นส่วนหนึ่งของพลังบวร/จัดทำและส่งต่อข้อมูลข่าวสารฯ ส่งให้กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการต่อไป - กำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามข้อสั่งการ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด - รวบรวมและรายงานผลการดำเนินงานตามข้อสั่งการฯ ต่อคณะรัฐมนตรี

ที่	กระทรวง/หน่วยงาน	บทบาทและงานตามภารกิจของหน่วยงาน
	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นศูนย์กลางการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสาร และกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ชุมชนคุณธรรมฯ - ประสานและบูรณาการในระดับพื้นที่ในการดำเนินงานตามแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัด - ส่งเสริม พัฒนา ชุมชนคุณธรรมฯ ในทุกมิติ ให้คนในชุมชนยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนา ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และรักษา สืบสาน ต่อยอด ศิลปวัฒนธรรม ให้คงอยู่สืบไป ตลอดจนถึงติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวม ตลอดจนถึงเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ และขยายเครือข่ายชุมชนคุณธรรมฯ - สนับสนุนข้อมูลองค์ความรู้ ทรัพยากร และประสานการดำเนินงานพัฒนาส่งเสริมชุมชนคุณธรรมฯ แก่หน่วยงานที่ร่วมบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อให้ “บวร” เป็นศูนย์กลางการขับเคลื่อนงานในแต่ละกระทรวงในแต่ละพื้นที่ - รวบรวมและรายงานผลการดำเนินงานตามข้อสั่งการ ต่อสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
๒. กระทรวงมหาดไทย		
	ส่วนกลาง	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดนโยบายและมอบนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งเครือข่ายให้ความสำคัญ ร่วมศึกษาทำความเข้าใจ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมฯ - กำหนดนโยบายและแจ้งหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบงานในส่วนภูมิภาค ให้ใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่ - มอบนโยบายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งต่อข้อมูลข่าวสารจากคณะทำงานบริหารข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้ระดับจังหวัดไปยังสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อส่งต่อไปยังชุมชนคุณธรรม/อำเภอ เพื่อส่งต่อไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน
	ระดับจังหวัด - ผู้ว่าราชการจังหวัด - นายอำเภอ - อบจ./อบต./เทศบาล/อปท. ในพื้นที่ - สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ	<ul style="list-style-type: none"> - ผลักดันการดำเนินงานในระดับจังหวัดและอำเภอ ตามนโยบายและแนวทางการดำเนินงานฯ - สนับสนุน ส่งเสริม และมอบหมายทุกอำเภอ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนราชการในพื้นที่เข้าร่วมเป็น “คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ” ร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ - บูรณาการการทำงานในพื้นที่โดยใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและบูรณาการการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ - สนับสนุนส่งเสริม สร้างคนดี สังคมคุณธรรมให้ประชาชนยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ - รวบรวมและส่งต่อข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ของหน่วยงานภาครัฐจากทุกกระทรวง ส่งต่อไปยังคณะทำงานบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้ระดับจังหวัด รวมทั้งส่งต่อไปยังสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อส่งต่อไปยังเครือข่ายชุมชนคุณธรรม/อำเภอ เพื่อส่งต่อไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน
๓. กระทรวงศึกษาธิการ		
	ส่วนกลาง	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดนโยบายและมอบนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งเครือข่ายร่วมศึกษาทำความเข้าใจ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมฯ - กำหนดนโยบายและแจ้งหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบงานในส่วนภูมิภาค ให้ใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่

ที่	กระทรวง/หน่วยงาน	บทบาทและงานตามภารกิจของหน่วยงาน
	ระดับจังหวัด - ศึกษาธิการจังหวัด - สำนักงานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา/การมัธยมศึกษา - สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	- สนับสนุน ส่งเสริม และมอบหมายให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่เข้าร่วมเป็น “คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร” และร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ - บูรณาการการทำงานในพื้นที่โดยใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและบูรณาการการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่ - สนับสนุน ส่งเสริมให้บุคคลากรในสังกัด ร่วมกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวมทั้งให้ใช้ช่องทางสื่อของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์ กระจายข่าวสารเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน
๔. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์		
	ส่วนกลาง	- กำหนดนโยบายและมอบนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งเครือข่าย ร่วมศึกษาทำความเข้าใจ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมฯ - กำหนดนโยบายและแจ้งหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบงานในส่วนภูมิภาค ให้ใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่
	ระดับจังหวัด - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด - สภาเด็กและเยาวชน - เครือข่ายผู้สูงอายุ	- สนับสนุน ส่งเสริม และมอบหมายให้ส่วนราชการในพื้นที่ เครือข่ายผู้สูงอายุ คนพิการ สภาเด็กเยาวชน ฯลฯ เข้าร่วมเป็น “คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร” และร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ - บูรณาการการทำงานในพื้นที่โดยใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและบูรณาการการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่ - สนับสนุนให้ใช้พื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นเวทีหรือช่องทางกระจายข่าว
๕. กระทรวงสาธารณสุข		
	ส่วนกลาง	- กำหนดนโยบายและมอบนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและเครือข่าย ร่วมศึกษาทำความเข้าใจ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมฯ - กำหนดนโยบายและแจ้งหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบงานในส่วนภูมิภาค ให้ใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่
	ระดับจังหวัด - สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด - สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ - โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อสม. และเครือข่าย	- สนับสนุน ส่งเสริม และมอบหมายให้ส่วนราชการของกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งเครือข่ายในพื้นที่ เข้าร่วมเป็น “คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร” และร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ - บูรณาการการทำงานของกระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่โดยใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและบูรณาการการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่ - สนับสนุนให้ใช้พื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นเวทีหรือช่องทางกระจายข่าว
๖. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์		
	ส่วนกลาง	- กำหนดนโยบายและมอบนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งเครือข่าย ร่วมศึกษาทำความเข้าใจ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมฯ - กำหนดนโยบายและแจ้งหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบงานในส่วนภูมิภาค ให้ใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่

ที่	กระทรวง/หน่วยงาน	บทบาทและงานตามภารกิจของหน่วยงาน
	ระดับจังหวัด - สำนักงานเกษตรจังหวัด - สำนักงานเกษตรอำเภอ - เกษตรตำบล - อาสาสมัครเกษตร	- สนับสนุน ส่งเสริม และมอบหมายให้ส่วนราชการและเครือข่ายในพื้นที่ เข้าร่วมเป็น “คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร” และร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ - บูรณาการการทำงานในพื้นที่โดยใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและบูรณาการการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่
๗. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ		
	ส่วนกลาง	- กำหนดนโยบายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติร่วมเป็นเครือข่าย ร่วมศึกษาทำความเข้าใจ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมฯ - กำหนดนโยบายและแจ้งหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบงานในส่วนภูมิภาค ให้ใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่
	ระดับจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด	- สนับสนุน ส่งเสริม และขอความเมตตาให้เจ้าอาวาส หรือพระสงฆ์ในพื้นที่เข้าร่วมเป็น “คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ” และร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ - บูรณาการการทำงานในพื้นที่โดยใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและบูรณาการการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่
๘. ส่วนราชการอื่น ๆ		
	ส่วนกลาง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ ฯลฯ	- กำหนดนโยบายและมอบนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดของแต่ละหน่วยงานและเครือข่าย ร่วมศึกษาทำความเข้าใจ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมฯ - กำหนดนโยบายและแจ้งหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบงานในส่วนภูมิภาค ให้ใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่
	ระดับจังหวัด ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด แรงงานจังหวัด ตำรวจภูธรในพื้นที่ ฯลฯ	- สนับสนุน ส่งเสริม และมอบหมายให้ส่วนราชการและเครือข่ายในพื้นที่ เข้าร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ - บูรณาการการทำงานในพื้นที่โดยใช้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนและบูรณาการการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสู่ประชาชนในพื้นที่
๙. คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรม ระดับจังหวัด		
	ระดับจังหวัด	- มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) - กำหนดให้หลักการ “บวร” เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ - ให้ทุกส่วนราชการในพื้นที่ ให้ความสำคัญกับพลัง “บวร” - ให้ส่วนราชการเน้นย้ำเครือข่ายในพื้นที่ ให้ความร่วมมือและเป็นส่วนหนึ่งของพลังบวร เช่น อสม. (กระทรวงสาธารณสุข) อพม. (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) อาสาสมัครเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) เป็นต้น ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของพลังบวรในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ - แต่งตั้งคณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ และแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ (ระดับชุมชน)

ที่	กระทรวง/หน่วยงาน	บทบาทและงานตามภารกิจของหน่วยงาน
๑๐. คณะทำงานส่งเสริมคุณธรรม ระดับอำเภอ		
	ระดับอำเภอ	<ul style="list-style-type: none"> - นายอำเภอพิจารณาให้นัวาระ การดำเนินงานตามหลักการ “บวร” เข้าที่ประชุมคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ เพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงานตามนโยบายของจังหวัด - นายอำเภอในฐานะประธานคณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ ประชุมคณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ เพื่อดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาชุมชนคุณธรรมอำเภอคุณธรรมตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) เพื่อสร้างคนดี สังคมคุณธรรม - มอบหมายปลัดอำเภอที่รับผิดชอบ ทำหน้าที่กำกับ ติดตามการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาชุมชนคุณธรรม อำเภอคุณธรรมและการดำเนินงานของของคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ แต่ละชุมชน - ผลักดันข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากจังหวัดไปยังกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน - สนับสนุนส่งเสริมส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือกับคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ เน้นย้ำเครือข่ายในพื้นที่ ให้ความร่วมมือและเป็นส่วนหนึ่งของพลังบวร เช่น อสม. (กระทรวงสาธารณสุข) อพม. (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) อาสาสมัครเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรี เป็นต้น ให้ความร่วมมือและเป็นส่วนหนึ่งของพลังบวรในการร่วมบูรณาการกิจกรรมและกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง
๑๑. ชุมชน		
	๑๑.๑ คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ	<p>คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร เป็นแกนกลางในการประสานการดำเนินงานและขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรมฯ ตามกระบวนการฯ ๙ ขั้นตอน ตลอดถึงบูรณาการกิจกรรมโครงการของทุกหน่วยงานที่ดำเนินการในพื้นที่ และเป็นแกนกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของรัฐบาล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประธานคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร ซึ่งเป็นตัวแทนผู้นำของบวรที่ได้รับการคัดเลือก จัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันและวางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเป็นรูปธรรม - คณะทำงาน (จำนวนตามความเหมาะสม) คัดเลือกผู้รับผิดชอบจำนวน ๑ คนเป็นผู้แทนในกลุ่มไลน์สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อรับข้อมูลข่าวสารจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และช่องทางต่าง ๆ - ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร คณะทำงานฯ จะรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> (๑) จากส่วนราชการ หน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม เป็นต้น (๒) จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด (๓) จากในพื้นที่ชุมชนคุณธรรมและพื้นที่ใกล้เคียง - วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากช่องทางต่างๆ ซึ่งจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เกิดประโยชน์ สร้างความรักสามัคคีในชุมชน ก่อนกระจายข่าวสารไปยังประชาชนในชุมชน โดยผ่านการประชุมของคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ โดยปรึกษาหารือกันไม่น้อยกว่า ๑ ครั้ง ต่อสัปดาห์ - เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ไปยังทุกครัวเรือนในชุมชนโดยใช้โอกาสและช่องทางต่าง ๆ เช่น เวทีประชาคม วิหุชุมชน เสี่ยงตามสาย หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อบุคคล Social Network หรือวันสำคัญทางศาสนาของแต่ละศาสนา เช่น วันธรรมสวนะ ของศาสนาพุทธ ในวันศุกร์ (ละหมาด) ของศาสนาอิสลาม ในวันอาทิตย์เข้าโบสถ์ของศาสนาคริสต์ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้นำ “บวร” ในชุมชนยังกระจายข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชนตามบทบาทของตนเอง ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ

ที่	กระทรวง/หน่วยงาน	บทบาทและงานตามภารกิจของหน่วยงาน
	๑๑.๑ คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - ร่วมขับเคลื่อนงานโครงการกิจกรรมของทุกกระทรวง ทุกหน่วยงาน ที่ดำเนินการในพื้นที่ชุมชนพร้อมจัดพื้นที่ เวที ในการพูดคุย ปรีกษาหารือวางแผนบูรณาการดำเนินโครงการ กิจกรรมของทุกภาคส่วนเน้นการมีส่วนร่วมของ “บวร” และทุกภาคส่วนในชุมชน - ให้เลขานุการคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ รวบรวมและรายงานผลการดำเนินงานไปยังสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและอำเภอ ตามระยะเวลาที่กำหนด
	๑๑.๒ ผู้นำ บวร	<p>ผู้นำ บวร เป็นแกนนำสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดสังคมคุณธรรมตามเป้าหมาย โดยบวรจะต้องมีคุณลักษณะสำคัญ คือเป็นบุคคลที่เสียสละ อุทิศตนเพื่อส่วนรวม ลด ละ เลิกอัตตาหรือความมีตัวตน ความรู้สึกส่วนตัวลง อดทน อดกลั้นต่อสิ่งรอบข้าง ลดความมีอคติต่อกัน มีจุดมุ่งหมายที่แรงกล้า มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อส่วนรวมแสดงบทบาทของตัวเองภายใต้ภารกิจ ดังนี้</p> <p>(๑) ผู้นำที่เป็นพลังบวร “บ” ประชาสัมพันธ์ทางตลาดนัดชุมชน ศาลาหมู่บ้าน คຸ້มบ้าน เวทีประชาคม สื่อศิลปินพื้นบ้านฯ</p> <p>(๒) ผู้นำพลังบวร “ว” เผยแพร่ให้กับศาสนิกของศาสนา ผ่านช่องทางต่าง ๆ ในวันสำคัญในแต่ละสัปดาห์ เช่น ทุกวันธรรมสวนะ ทุกวันศุกร์ (ละหมาด) ทุกวันอาทิตย์ (ในโบสถ์ของศาสนาคริสต์) หรือหากเป็นศาสนาอื่น ให้พิจารณา วันที่เป็นศูนย์รวมการประกอบศาสนกิจของศาสนานั้น ๆ หากแม้ชุมชนใดมีหลายศาสนา ให้ตกลงผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปในแต่ละสัปดาห์</p> <p>(๓) ผู้นำพลังบวร “ร” ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนรับทราบเรื่องราวข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล และเข้าถึงนโยบาย แผนงานโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้บุคลากรในสังกัด ครู นักเรียน ได้เข้าใจรับรู้อย่างผ่านหน้าเสาธงโรงเรียน เสียตามสาย นักเรียนนำไปบอกต่อให้กับผู้ปกครอง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ผู้กำกับสถานีตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สร้างการรับรู้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางหอกระจายข่าว ศาลาประจำหมู่บ้าน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่พบปะ คຸ້มบ้าน ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อบุคคล รวมทั้งส่งผ่านในเวทีประชาคมในโอกาสต่างๆ ทางกลุ่มไลน์ทางเฟซบุ๊ก เป็นต้น</p>
	๑๑.๓ ประชาชนทุกภาคส่วน	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าร่วมกิจกรรม รับทราบเรื่องราวข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล และเข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการต่างๆ ของรัฐบาลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม - มีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนคุณธรรมฯ ในทุกมิติ และให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนตามบทบาทภารกิจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างอาชีพ สร้างรายได้ - สนับสนุนบุคคลในครอบครัวให้ยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนา ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และรักษา สืบสาน ต่อยอด ศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบไป

ผลสัมฤทธิ์และการติดตามประเมินผล

เพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนชุมชนด้วยพลัง “บวร” สามารถดำเนินการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ วัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงกำหนดตัวชี้วัดผลที่คาดว่าจะได้รับและการติดตามประเมินผล ดังนี้

๕.๑ ตัวชี้วัด

๕.๑.๑ ประชาชนในชุมชนเป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความรู้ความเข้าใจ และเข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๕.๑.๒ หน่วยงานที่ดำเนินงานในชุมชนนำหลักการ “บวร” ในการดำเนินงานโครงการในชุมชน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๕.๑.๓ ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร ระดับคุณธรรมต้นแบบ เพิ่มขึ้นจากเดิมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ (ฐานข้อมูลวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒)

๕.๒ ผลที่จะได้รับ

๕.๒.๑ ผลจากการสร้างความเข้มแข็งให้พลัง “บวร” เกิดผลเป็นรูปธรรมความสำเร็จ ดังนี้

๕.๒.๑.๑ ประชาชนในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง มีความรู้ความเข้าใจและเข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๕.๒.๑.๒ หน่วยงานทุกภาคส่วนมีการบูรณาการการดำเนินงานโดยใช้หลักของพลัง “บวร” พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดชุมชนคุณธรรม สังคมคุณธรรมที่มีความรักสามัคคี มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

๕.๒.๑.๓ ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ กิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐอย่างทั่วถึง และตอบสนองตรงตามความต้องการของประชาชน

๕.๒.๒ ผลสำเร็จจากการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนคุณธรรม

๕.๒.๒.๑ คนในชุมชนยึดมั่นปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เกิดความสงบสุข ในชุมชน ปัญหาต่าง ๆ หรือสิ่งไม่ดีในชุมชนลดลงหรือหมดไป ไม่มีปัญหายาเสพติด ไม่มีการทะเลาะวิวาท ไม่มีปัญหาการพนัน ไม่มีปัญหาอบายมุข ไม่มีปัญหาการลักขโมย ไม่มีปัญหาชား ไม่มีปัญหาสิ่งแวดล้อม การดื่มสุราลดลง หนี้สินลดลง เป็นต้น มีสิ่งดีงามเกิดขึ้นในชุมชน คนในชุมชนมีความรักและสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ทิ้งกัน พึ่งพากันเอง คนในชุมชนรู้สิทธิหน้าที่ การเป็นพลเมืองที่ดี ยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้รักสามัคคี เสียสละ และกตัญญูรู้คุณ

๕.๒.๒.๒ คนในชุมชนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต คนในชุมชนอยู่ดีมีสุข อดทน อดออม ขยัน ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความพอประมาณ รู้จักพึ่งพาตนเอง ประกอบสัมมาอาชีพ สร้างรายได้ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้น หนี้สินลดลง มีการรวมกลุ่มพัฒนาอาชีพช่วยเหลือกัน ไม่ทิ้งกัน ดูแลผู้มีรายได้น้อย ด้วยการสร้างงาน

สร้างอาชีพ พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก อาทิจังหวัดวิสาหกิจชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มพัฒนาอาชีพ กลุ่มจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นต้น

๕.๒.๒.๓ คนในชุมชนสืบสานและดำเนินชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม มีการสืบทอด ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น พัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมเชื่อมโยงการท่องเที่ยว สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ สร้างสินค้าและบริการ เช่น ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทย (CPOT) โฮมสเตย์วิถีไทย การแสดงพื้นบ้าน กิจกรรมวิถีชุมชน สร้างความประทับใจ และการมีส่วนร่วมให้นักท่องเที่ยว รักและภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของท้องถิ่น มีน้ำใจเอื้ออาทร เป็นเจ้าบ้านที่ดีต้อนรับผู้มาเยือน มีความจงรักภักดี เคารพเทิดทูนในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์

๕.๓ การรายงานและติดตามประเมินผล

การดำเนินงานตามแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะมีการรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานเป็นระยะ โดยแต่ละชุมชนจะรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานไปที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจะรายงานผลการดำเนินงานไปยังสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมตามแบบรายงานและระยะเวลาที่กำหนด

๕.๓.๑ การรายงานผลการดำเนินงานของชุมชน กำหนดให้มีการรายงาน ดังนี้

๕.๓.๑.๑ ชุมชนนาร่องในจังหวัดปทุมธานี นครปฐม นครนายก และกาญจนบุรี รายงานผลการบูรณาการกิจกรรมโครงการ และการกระจายข้อมูลข่าวสารของคณะทำงานขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ ทุกสัปดาห์ ตามแบบรายงาน ๓.๑ โดยเริ่มรายงานครั้งแรก ภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๒

๕.๓.๑.๒ ชุมชนในทุกจังหวัด รายงานผลการบูรณาการกิจกรรมโครงการ และการกระจายข้อมูลข่าวสารของคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ ทุกเดือน ตามแบบรายงาน ๓.๑ โดยเริ่มรายงานครั้งแรก เดือนธันวาคม ๒๕๖๒

๕.๓.๒ คณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ ทำหน้าที่กำกับ ติดตามการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาชุมชนคุณธรรม อำเภอคุณธรรม และการดำเนินงานของคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ ในพื้นที่

๕.๓.๓ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

๕.๓.๓.๑ จังหวัดปทุมธานี นครปฐม นครนายก และกาญจนบุรี รายงานผลการดำเนินงานของชุมชนนาร่อง ตามแบบรายงาน ๓.๒ ไปที่สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทางอีเมลล์ cckt.culture@gmail.com ทุกสัปดาห์

๕.๓.๓.๒ ทุกจังหวัด รายงานผลการดำเนินงานของทุกชุมชน (ยกเว้นชุมชนนาร่อง) ตามแบบรายงาน ๓.๒ ไปที่สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ทุกเดือน

๕.๓.๓.๓ ทุกจังหวัด ถอดบทเรียน สรุปผลการดำเนินงานทุก ๓ เดือน (ทุกวันที่ ๕ มกราคม/๕ เมษายน/๕ กรกฎาคม/๕ ตุลาคม) และสรุปผลการถอดบทเรียนและสรุปผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีงบประมาณ (ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ของทุกปี)

๕.๓.๔ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ประมวลผลในภาพรวมเสนอคณะกรรมการวัฒนธรรมต่อไป ภายในเดือนตุลาคม ของทุกปี

ภาคผนวก

ตัวอย่าง

คำสั่ง คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด.....

ที่...../๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ.....

.....

ตามที่ คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัดในคราวประชุมครั้งที่.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ได้เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ นั้น

ฉะนั้น อาศัยอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด ตามข้อ ๒ (๕) จึงแต่งตั้งคณะทำงานส่งเสริมคุณธรรมระดับอำเภอ เพื่อสร้างคนดี สังคมคุณธรรมที่คนในชุมชนยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และส่งเสริมบทบาทพลังบวร ให้เป็นศูนย์กลางในการบูรณาการกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ตลอดจนถึงกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของรัฐบาล โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ นายอำเภอ	ประธานคณะกรรมการ
๑.๒ หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ	คณะกรรมการ
จำนวนตามความเห็นสมควร	
๑.๓ ผู้นำองค์กร ภาคเอกชน ชมรม มูลนิธิ	คณะกรรมการ
จำนวนตามความเห็นสมควร	
๑.๔ ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน	คณะกรรมการ
จำนวนตามความเห็นสมควร	
๑.๕ ปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมาย	คณะกรรมการและเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ ดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาชุมชนคุณธรรม อำเภอคุณธรรมตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) เพื่อสร้างคนดี สังคมคุณธรรม

๒.๒ สนับสนุนและประสานความร่วมมือกับคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ และเน้นย้ำทุกส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือกับคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวรฯ และเป็นส่วนหนึ่งของพลังบวร ในการร่วมบูรณาการกิจกรรม โครงการต่าง ๆ และกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของทุกหน่วยงานที่ลงในพื้นที่ ให้ประชาชนในชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์

๒.๓ ให้คำแนะนำ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

๒.๔ ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

ประธานอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด.....

ตัวอย่าง

คำสั่ง คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด.....

ที่...../๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร ชุมชนคุณธรรม.....

.....

ตามที่ คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัดในคราวประชุมครั้งที่.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ได้เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร ชุมชนคุณธรรม....(ชื่อชุมชน) นั้น

ฉะนั้น อาศัยอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด ตามข้อ ๒ (๕) จึงแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยพลังบวร ชุมชนคุณธรรม... เพื่อสร้างคนดี สังคมคุณธรรมให้คนในชุมชนปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมที่ดีงามมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเป็นแกนกลางการประสานงาน การบูรณาการกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ตลอดถึงกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของรัฐบาล โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ ตัวแทนผู้นำ “บ” เช่น ผู้นำตามธรรมชาติ ปราชญ์ชาวบ้าน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น จำนวนตามความเห็นสมควร

๑.๒ ตัวแทนผู้นำ “ว” เช่น เจ้าอาวาส

อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น บาทหลวง เป็นต้น

๑.๓ ตัวแทนผู้นำ “ร” เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้กำกับสถานีตำรวจ

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เป็นต้น จำนวนตามความเหมาะสม

ทั้งนี้ คณะทำงานมาจากผู้นำครบทั้ง ๓ องค์ประกอบคือ บ้าน-ชุมชน/วัด-ศาสนสถาน/โรงเรียน-ราชการ และร่วมกันพิจารณาคัดเลือกประธาน รองประธาน คณะทำงานฯ ตามความเหมาะสม

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนตามกระบวนการและเกณฑ์ตัวชี้วัด ๙ ขั้นตอน

๒.๒ รับข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร วางแผน เป็นแกนกลางประสานทุกหน่วยงานเพื่อบูรณาการกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ตลอดถึงกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของรัฐบาล

๒.๓ ร่วมขับเคลื่อนงานกิจกรรมโครงการของทุกกระทรวง ทุกหน่วยงาน เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งปลูกฝัง บ่มเพาะ และเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีประโยชน์ พัฒนาจิตใจและจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้แก่ประชาชนทุกระดับ ให้มีสำนึกรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม รู้รักสามัคคี เสียสละ และกตัญญูรู้คุณ กระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็วให้ประชาชนได้เข้าใจและเข้าถึงโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๒.๔ รายงานผลการดำเนินงานตามแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามระยะเวลาที่กำหนด

๒.๕ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

ประธานอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด.....

แบบรายงานผลการดำเนินงาน
การสร้างเสริมเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับชุมชนคุณธรรมฯ

ชื่อชุมชนคุณธรรม.....ที่ตั้ง.....
ชื่อผู้ประสานงาน.....เบอร์โทรศัพท์.....

๑. การบูรณาการการขับเคลื่อนกิจกรรม/โครงการในพื้นที่ โดยใช้พลัง “บวร” ในชุมชน

ที่	วัน เดือน ปี	งาน/กิจกรรม/ โครงการ	ผลการดำเนินงาน	หน่วยงานที่ร่วมจัดกิจกรรม	ปัญหาอุปสรรค
ตัวอย่างการกรอกข้อมูล					
๑.	๒๐ ต.ค. ๖๒	โครงการจิตอาสา ทำความดีด้วยหัวใจ	คนในชุมชนร่วมกัน ทำความสะอาดวัด ปรับภูมิทัศน์รอบวัด ให้ดูสะอาด ร่มรื่น	ที่ทำการปกครองอำเภอ / สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด/ พัฒนาชุมชน/สัสดี/อปท./ โรงเรียน/กลุ่มแม่บ้าน/รพสต. ชมรมผู้สูงอายุ/พุทธสมาคม	

๒. การกระจายข้อมูลข่าวสารของราชการ หน่วยงานภาครัฐ

ที่	วัน เดือน ปี	ข้อมูลข่าวสาร/ เรื่องที่ประชาสัมพันธ์	ช่องทางสื่อสาร/ สถานที่ดำเนินการ	ผลการดำเนินงาน	ชื่อผู้ดำเนินการ/ ตำแหน่ง
ตัวอย่างการกรอกข้อมูล					
๑.	๑๐ ก.ย. ๖๒	ประชาสัมพันธ์ โครงการ ชิม ซุป ใช้	ที่ประชุมหมู่บ้าน หมู่ที่ ๕	ประชาชนเกิดความ เข้าใจและร่วมโครงการ ซื้อสินค้า ที่สนใจ	นายสมควร รักษ์พันธุ์ ผอ.บ.หมู่ที่ ๕

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน
(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบรายงานผลการดำเนินงาน
การสร้างเสริมความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด.....ที่ตั้ง.....

ที่	ชื่อชุมชน	จำนวนครั้ง/ช่องทางในการประชาสัมพันธ์ กระจายข้อมูลข่าวสาร					จำนวนครั้งที่จัดกิจกรรม รวมกัน
		เอกสาร แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ฯ	เสียงตามสาย หอกระจายข่าว	เวทีประชาคม ศาลาประจำหมู่บ้าน ศาลาการเปรียญ หน้าเสาธง	ทางออนไลน์ เฟสบุ๊ก ยูทูป ฯลฯ	อื่นๆ	

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้รับรอง
(.....)

ข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๕๓๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๔ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการ ดังนี้

ด้านสังคม

๑. ให้กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นำหลักการ “บวร : บ้าน วัด โรงเรียน” ซึ่งถือเป็นสถาบันที่มีบทบาทใกล้ชิดต่อวิถีชีวิตของคนไทย ไปขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งปลูกฝัง บ่มเพาะ และเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีประโยชน์ เพื่อพัฒนาจิตใจและจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้แก่ประชาชนทุกระดับให้มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้รักสามัคคี เสียสละ และกตัญญูรู้คุณ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของคนไทยที่ควรธำรงรักษาไว้ รวมทั้งให้เป็นแหล่งกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนเข้าใจและเข้าถึงโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและอื่น ๆ

๒. ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย สำนักงบประมาณ แรงตรวจสภาพน้ำนิ่งก้นน้ำฝายชะลอน้ำ หรือคันกันน้ำที่ชำรุดทรุดโทรมเพื่อดำเนินการปรับปรุงและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพปกติ และพร้อมใช้งานโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้พิจารณาดำเนินการให้ครอบคลุมถึงกรณีน้ำนิ่งก้นน้ำฝายชะลอน้ำ หรือคันกันน้ำที่เป็นดินซึ่งชำรุดเสียหายซ้ำซากจากเหตุอุทกภัย และสมควรเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวัสดุการก่อสร้างให้มั่นคงถาวรกว่าเดิม

ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีข้างต้นใช้เป็นแนวทางในการบริหารราชการให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้น ในขั้นตอนการปฏิบัติ หน่วยงานจะต้องดำเนินการโดยยึดถือกฎหมาย ระเบียบ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก

จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัชวิลาส)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๗๓๒ (กิตติยาภา) ๑๗๓๔ (อชิษฐาน) ๑๕๓๒ (บุษกร)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖ www.soc.go.th (นายธีระพงษ์วิลาส)

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ spt55@soc.go.th

มติคณะรัฐมนตรี

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/๗๗/๕๕๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง รายงานการดำเนินงานตามข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี : แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของบวร เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

อ้างอิง หนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๒๐๔.๔/๕๙๒๙ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

ตามที่ได้เสนอรายงานการดำเนินงานตามข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี : แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของบวร เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ลงมติว่า

๑. รับทราบตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และให้กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” (บ้าน-ชุมชน/วัด-ศาสนสถาน/โรงเรียน-ส่วนราชการ) แก่ทุกภาคส่วนให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากสถานที่ดังกล่าวในการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยอาจปรับเปลี่ยนแนวทางดังกล่าวให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท/สถานการณ์ของสังคมในปัจจุบัน เช่น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือสื่อการเรียนรู้ด้านดิจิทัลมาปรับใช้ด้วย

๒. ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการสำรวจความพร้อมของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำสาธารณะ ทางลาดคนพิการ/ผู้สูงอายุ และดำเนินการจัดหาหรือปรับปรุงให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการขยายผลการขับเคลื่อนแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” ต่อไป

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายปัญญาพล ศรีแสงแก้ว)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๓๒ (อิทธิศักดิ์) ๑๕๒๒ (พิมพ์นภัส)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖ www.soc.go.th

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ spt55@soc.go.th (พิภุส/พิมพ์นภัส)

แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้จัดพิมพ์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๖๒
จำนวนพิมพ์ ๔๐,๐๐๐ เล่ม

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายกฤษศญพงษ์ ศิริ	ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
นายกกล้า สมตระกูล	ผู้ทรงคุณวุฒิใน อ.ก.พ. กระทรวงวัฒนธรรม
นางสาวพิไล จิรไกรศิริ	อดีตที่ปรึกษากรมการศาสนา
นายประสพ เรียงเงิน	ผู้ช่วยปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

ผู้จัดทำ

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

คณะทำงาน

นางสาวเพชรรัตน์ สายทอง	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
นางโชติกา อัครกิจโสภากุล	ผู้อำนวยการกองกลาง
นางสาวชนิษฐา โชติกวนิชย์	ผู้อำนวยการสำนักตรวจและประเมินผล
นายอมร กิตติกวางทอง	วัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย
นางอุษณีย์ ธูโชติ	วัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา
นายอนันต์ นาวิไล	วัฒนธรรมจังหวัดนครนายก
นางฐิติรัตน์ คำภูไทย	วัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม
นางสาวฐิติรัตน์ สมบัติศิริ	วัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี
นางสาวสุรียา สุระเสีียง	วัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิ
นางจริญญา จักรกาย	วัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี
นางสมศรี แสงแก้ว	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ
นางสาวผกาพรรณ แสนนรินทร์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
นายยุทธนา สุวรรณรังสิกุล	นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ

ขอขอบคุณหน่วยงานสนับสนุนข้อมูล/บูรณาการเพื่อพิจารณาจัดทำแนวทางฯ

กระทรวงมหาดไทย	กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
กระทรวงศึกษาธิการ	กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
กระทรวงสาธารณสุข	สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

ชุมชนคุณธรรม

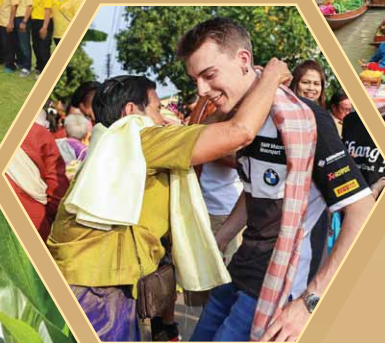
น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร

มั่นคง สงบสุขด้วยมิติทางศาสนา

มั่งคั่ง แข็งแรงด้วยวิถีวัฒนธรรมไทย

ยั่งยืน ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงวัฒนธรรม

เลขที่ ๑๐ ถนนเทียมร่วมมิตร แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง

กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๑๐

ชุมชนคุณธรรมฯ
กระทรวงวัฒนธรรม

www.m-culture.go.th